

ραχτηρίζουν σήμερα όποιον άδράζει στὰ χέρια του τὴ δημοτικὴ μας, καὶ τὴν τσλαπατ-ξ, κοιτάζοντας τὴ δουλειά του νὰ κάμῃ ὅπως ὅπως. Ἡ γλώσσα δὲν εἶναι τοῦ καθενός. Ἐχει τὰ γνωρίσματά της, τοὺς κανόνες της, τὰ δικά της. Κ' ἕνας ἄξιος συγγραφέας πρὶν μπῆ στὴς Ρωμιόσύνης τὴν ψυχὴ, θ' ἀγκαλιάσῃ τὴ γλώσσ᾽ της ἀτόφια κι ἀκέρια, μακριὰ ἀπὸ τὸ γγίξιμο τῶν Ξενόπουλων, Νιρβάνηδων, Μιχαηλίδων καὶ λοιπῶν ρουτινιέρηδων τῆς μιχτῆς καὶ τοῦ σιδερασμοῦ, ποὺ ἡ προκοπὴ τους εἶναι νὰ βοηθᾶνε τὸ δυνάμωμά της καθαρεύουσας καὶ στὸ θέατρο ἀκόμα.

Γι' αὐτὸ κι ὁ διάλογος τοῦ κ. Χόρν δὲν φουσι-κότητα κι ἂ δείχνει, δὲν μπορεῖ νὰ ξεγελάσῃ τὸ μάτι τοῦ παρατηρητῆ, καὶ νὰ μὴν ἰδῇ αὐτὸς μέσα του τὰ διαλυτικὰ στοιχεῖα τῆς ρουτίνας καὶ τοῦ σιδερασμοῦ. Καὶ τὸ πῶς θλιβερό εἶναι πῶς τὰ στοιχεῖα αὐτὰ φανερώονται καὶ στὴν τέχνη τοῦ συγγραφέα τοῦ «Ἀνεχτίμητου», ποὺ θέλησε τελευταίᾳ νὰ πᾶρ πῶς κοντὰ πρὸς τὰ θεατρικὰ κλῆπα καὶ τὴ δημοσιογραφικὴ πνοὴ τῆς δόλιας μας δραματικῆς προκοπῆς.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὰ Ἑλευθέρια... τοῦ Πρωθυπουργοῦ—Τί νέα;
— Ἐνα παληκαρίσιο ἄρθρο.

ΑΚΟΥΤΕ κεῖ, νὰ κιντυνεύει τὸ ἔθνος, νὰ μᾶς περιζώνουν ὀλοτρόγυρα φωτιές, νάχοιμε χάσει ταυγὰ μὲ τὰ καλὰ θία, κι ὁ Πρωθυπουργός μας νάχει τὸ νοῦ του στὰ «Ἑλευθέρια»!

Κύριε Κανελλίδη, δὲ βροντοφωνήσαν ἀκόμα τὴν τρομερὴ λέξη «Προδοσία»! Κύριε Πάπ, δὲν ξαπλώσαν ἀκόμα τοὺς πατριωτικούς σου κεραυνούς! Τί καρτερεῖτε;

Κατὰ τοὺς πατριώτες αὐτοὺς, ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὅμα τέλειωσε τὸ Ὑπουργικὸ Συβούλιο καὶ τὸν περιζώσανε οἱ ρεπορτέρηδες, ἔπρεπε νὰν τοὺς πει μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σῆμα ὅ,τι ἐπιδέθηκε κι ὅ,τι ἀποφασίστηκε γιὰ τὸ Κρητικὸ ζήτημα, γιὰ τὸ μπλοκ-τάρισμα, γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Πατριαρχείου καὶ γιὰ κάθε ἄλλο ἐθνικὸ ζήτημα. Μὰ μὲ τὰ «Ἑλευθέρια», λευτερώθηκε ἀπὸ τὴ δημοσιογραφικὴ ἀδιακρισία, λευτερωθήκαμε καὶ μεῖς ἀπὸ τὴς παραφουσκωμένες εἰδησεις ποὺ θὰ μᾶς ξεφουρνίζανε ἀχνιστὲς ἀχνιστὲς τᾶλλο πρῶτ' οἱ πατριώτες δημοσιογράφοι.

*

ΑΝ ἀποτύχωνε μὲ τὸν Πρωθυπουργό, δὲ σταθῆκανε τυχερότεροι μὲ τὸν Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας οἱ ρεπορτέρηδες. Πρὶν προφτάσουν νὰν τὸν ρωτήσουν, τοὺς πρόλαβε καὶ τοὺς ρώτησε αὐτός:

— Τί νέα;... Ἐῖρετε τίποτα νέα νὰν τὰ πεῖτε καὶ σὲ μᾶς;

«Ὅχι μόνον βαθιὰ σαρκαστικὸ αὐτὸ, μὰ καὶ χαρακτηριστικώτατο. Ἀπὸ ποῦ ἄλλοῦ, παρὰ ἀπὸ τὴς ἐφημερίδας θὰ μάθουν τὰ νέα καὶ οἱ Ὑπουργοί; Τὰ πασατώματα ποὺ βγαίνουν κάθε δειλινὸ τοῦτες τὴς μέρες καὶ ἡ «Τελευταία ὥρα» τους, πάντοτε «εἰς ἀπώλους καὶ ἐξηκριβωμένης πηγῆς», ἔχουν τόσα νέα, πὺ τὰ τρώμαξε κι αὐτὴ... ἡ Εὐρώπη! Θέλουνε δηλ. νὰ πούνε, πὺς ἂ βγήκανε τὰ ξένα πολεμικὰ ἀπὸ τὴ Σούδα καὶ πήγανε μπρὸς στὰ Χανιά, στὸ Ἡράκλειο κι ὅπου ἄλλοῦ, τὸ κάμανε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὴς ἀθηνιώτικες σήμεριδες ποὺ ἀπὸ τὴν παρασμένη βδομάδα κάθε δειλινὸ ταχυτικὰ μὲ τὰ παραρτήματά τους πότε τὰ βγάζουν ἀπὸ τὴ Σούδα καὶ πότε τὰ μπάζουν, παίζοντας ἕνα εἶδος κλωτσσοκούφι μὲ δαῦτα.

*

ΕΝΑ παληκαρίσιο ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο «Σώσταί μας» διαβάσαμε στὸ «Ν. Ἀμερόληπτος» τῆς Σμύνης (ἴτοι: Β', ἀριθ. 350). Τὰ βαλεῖ μὲ τὴν ἐπίσημη Τουρκία, τῆς τρίζει τὰ δόντια, σήμερα μάλ' ἔτσι, σὲ μιά τόσο κρίσιμη ἐποχὴ. Καὶ τῆς τὰ λέει, ὅχι μὲ μασημένα λόγια, μὰ ξιθαφρα, τσεκουράτα. Τέτια παληκαρία εἶναι νὰ τὴν καμαρώνει κα νεῖς, γιατί τιμάει ἀληθινὰ τὸν ἔθνομός μας. Καὶ σὰ σὺλ-λογισταῖς πὺς ἐδῶ πέσει, οἱ δικοὶ μας οἱ φημεριδογράφοι, μασοῦσανε τὰ λόγια τους μπροστὰ σ' ἕνα ἀραχνιόφαντο «Στρατιωτικὸ Σύνδεσμος», δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ξεφωνήσας, γεμάτος χαρὰ καὶ θαυμασμοῦ:

— Γεῖά σου, λεβέντη Βασίλῃ!

Γιατὶ ἡ ληγορὴ Βασίλῃς εἶναι ὁ διευθυντὴς τοῦ «Ν. Ἀμερόληπτος» κι ὁ συντάκτης τοῦ παληκαρίσιου ἄρθρου.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Ποῦς ἔστιν εἰς; Νήπως φανταστικὸν πρόσωπον ὑποδυθὲν ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ δημοσιογράφου χαρακτηριστικὰ τοῦ κ. Στ. Σκουλούδη;» — Καὶ παρακάτω:

«Πληροφορεῖται ἐκ Κων/πόλεως ὅτι ἐκτὸς τῆς ἐν τῇ ταυτοσήμερ διακοινώσεως διατυπωθεῖσῃ ἐπιθυμία, οἱ πρέσβεις κτλ.» — Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 16 Ἰουνίου, σελ. 3, στήλη 1 καὶ 4.

«Αὐτὰ ὅλα συνάγονται ἐκ τῶν βεβαιώσεων τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅστις εἶχε καθήκον ὡς ταυτοῦτος ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτὴς μὴ ἐπιτρέπων νάναμινύεται [ποῖς; τί;] εἰς ξένα ζητήματα πελεμικῆς νάποδωξῇ τὸ δίκαιον ὅπου τοῦτο ἀνέχετο» — Καὶ παρακάτω: «Ὁφείλον νὰ πράξουν αὐτοὶ ὅ,τι δὲν ἔπραξεν ἡ πλειονότης». Ἀλλως δύνανται νὰ κριθῶσιν ὡσαύτα ἀερολογήματα ὀλιγώτερον ὅμως θαρραλέοι ἀποδειχθέντες τῶν πλειονοψηφούντων συναδέλφων των.» — Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 17 Ἰουνίου, σελ. 2, στήλη 6, σελ. 3 στήλη 1.

«Νόμισα εἰς ἄλλους τὴν εὐθύνην τῶν μεγάλων συμφορῶν, ὅς θὰ προκαλέσῃ ὁ τοιοῦτος ΚΑΤΑ τῆς γνώμης τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους... ἀποκλεισμός τῶν Μουσουλμάνων.» — Ἐφημ. «Ἀθῆναι», 19 Ἰουνίου, σελ. 1 στήλη 2.

«Δὲν εἶνε γλώσσα οὐδενός ἀνθρώπου.» Καὶ παρακάτω: «Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις δὲν ὑφίσταται οὐδεμίαν ἐπὶ θρησκείαν.» — Ἰδία ἐφημερίδα, σελ. 1, στήλη 3 καὶ 4, ἄρθρο τοῦ εἰδικοῦ κ. Ἀνδρέα Ν. Σκιά γιὰ τὸ Πρότυπον Σχολείου.

«Ἐνῶ ἐγενόμεθα μὲ ἄρθε πρὸς στιγμάν, κτλ.» — Ἰδία ἐφημερίδα, σελ. 2, στήλη 2, ἄρθρο Θ. Γεννάδη.

«Πάντες δὲ ἐρρήθηνσαν εἰς οἰκογενειακὴν τελείως διασκέδασιν, χορεύοντες ὅλῳν ἡμῶν τοὺς ἐπιχωρίους χορούς.» — Καὶ παρακάτω: «Ὅλοι οἱ συνδεδεμένοι ἀνὰ τετραδὸς διαταχθέντες ἐξεκίνησαν ὅ,τι ἡμῶν ἄδοντες ὅλῳν.» — Ἐφημ. «Ὁ Πύρρος», 16 Ἰουνίου, σελ. 2 στήλη 6.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΚΑΙ ΠΑΛΕ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΙΚΑ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Ὁ φίλος μας κ. Γρηγ. Ξενόπουλος ἀπαντώντας στὸν Ξενοφάνη τοῦ περασμένου φύλλου καταδέχτηκε νάπαντῆσῃ, μ' ἕνα του χρονογράφημα στοὺς «Καιροὺς» καὶ σὲ μένα. Γιατὶ καὶ σὲ μένα, πρέπει νὰ τὸ ξηγήσω. Εἶναι μὴνας τώρα, ποὺ καμαρώνοντας γιὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἔλεγε σ' ἕνα κῦκλο πὺς ἄκουσε ἕνα «τόσου δὰ παιδάκι νὰ λὲν τράμα», καὶ πὺς αὐτὸ εἶναι ὁ σωστός ὁ τύπος. Τοῦ εἶπα τότε πὺς καὶ μερικὰ πολὺ μεγάλα παιδιὰ λένε προσώπατα καὶ παρασώματα καὶ χαρτοσώματα, γιατί παρασέρνουνται ἀπὸ κᾶτι ἄπατα καὶ γούπατα καὶ σήματα καὶ χτισίματα, μὰ εἰ τύποι ἐκεῖνοι δὲν εἶναι σωστοὶ δημοτικοί. Τοῖ ἀπόδειξα πὺς τὸ tram (ποὺ εἶσι τοῖ λένε, μὲ τὴ ρινόφωνη γαλλικὴ προφορά, κάμποσοι φραντζεζομαθημένοι καὶ ἄλλοι τόσοι ποὺ τοὺς πιθηκίζουν) δὲ μπορεῖ νὰ μείνῃ εἶσι καὶ νὰ προσφερθῇ εἶσι ἀπὸ τὸ λαό, γιατί ἡ γλώσσα μας, τὰ νεοελληνικά, δὲ σηκώνουνε τελικὸ μ, οὔτε ρινοφωνίες. [Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, κ. Ξενόπουλε, μὴ θαρρέψατε πὺς μιλάτε νεοελληνικά μὲ τὰ φημεριδογραφημάτά σας! Ἡ καθαρεύουσα σας δὲ μιλιέται, ἀγὰ πητέ μου.] Πῆγα νὰ τοῦ πῶ καὶ τὸ φωνολογικὸ κανόνα, εἶδα ὅμως πὺς τὸν ἤξερε καλῆτερα ἀπὸ μένα ὁ κ. Ξενόπουλος. Τότε θυμήθηκα πὺς τὸν εἶχα καὶ γραμμένο στὸ ρομάντο του αὐ Κόκκινος Βράχος: — «Ὁ κ. Ἀλφρέδος Σάντρες ἦταν καταγωγῆς ἀγγλικῆς. Τόνομα του ὅμως εἶχε ἐξέλλη-

νισθῇ, ὅπως μὲ τὸν καιρὸ κ' ἡ οἰκογένειά του. Δὲν ἦταν πιά οὔτε Σάντρες, οὔτε ἀγγλὸς ὑπῆκοος, οὔτε προτεστάντης.» «Παναθηναία», τόμ. 10ος 1905, σελ. 6.

Αὐτὸ εἶναι. Τὸ ξέρε καλὰ ὁ κ. Ξενόπουλος; πὺς ἡ γλώσσα μας (ὅχι ἡ καθαρεύουσα) ταιριάζει μὲ τὸ τυπικὸ τῆς ὅλης, χωρὶς καμιά ἐξαίρεση, τίς λέξεις ποὺ δανείζεται ἀπὸ ἄλλες γλώσσες. Τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀφομοιωτικὴ δύναμη τῆς γλώσσας τὴν ξέρε ἀκόμα καλῆτερα ὁ κ. Κανελλίδης τῶν «Καιρῶν», καὶ γιὰ τὴ χάρη της αὐτὴ πολλὰς φορὲς ἔγραψε. Μὰ τί νὰ γίνῃ! Ἐῖταν ἀνάγκη, βλέπεις, νὰ γίνῃ χρονογράφημα, καὶ θέματα γιὰ χρονογράφημα, εὐκολὰ δὲ βρίσκουν ὅλοι. Ἀς εἶναι καλὰ οἱ μαλλιαροί, ποὺ δίνουνε συχνὰ τὴν ἀφορμὴ. Τί πειράζει τὸν κ. χρονογράφο ἂν πῇ καὶ τίποτα ἐναντίον σ' ὅσα καλοξέρε καὶ πιστεύει γιὰ σωστά, ἀφοῦ θὰ τὸ πῇ στὴν καμπούρα τῶν ἐρημῶν τῶν μαλλιαρῶν; Τὸ χρονογράφημα νὰ βγῇ, κι ὁ κόπος του μαζὶ. Φαντάσου πιά νὰ βγοῦνε καὶ δύο καὶ παραπάνω χρονογραφήματα, ὅπως τώρα!

Ἐπιμένει ὅμως ὁ κ. Ξενόπουλος, μ' ἕνα πείσμα τοῦ μόνο κουφός ποὺ δὲν ἔκουσε ποτὲ τὴ γλώσσα του μποροῦσε νάχη, ὅχι Ζηκυθινὸς μουσικοναθρεμνός, πὺς εὐκολώτερο, φυσικώτερο, λαϊκώτερο εἶναι νὰ κἀνῃ τὸ tram ὅ λαὸς τράμα, κατὰ τὸ πρᾶμα (τοῦ τράματος, κύριε Ξενόπουλε; — γιατί βέβαια τοῦ τραμάτου δὲν τὸ ἀνέχεται ἡ... αἰσθητικὴ σας, αἱ!), παρὰ τὸ τράμι τοῦ τραμοῦ. Ὁρῶ πὺς ὁ κ. Χατζηνάκης, ἂν εἶχε καιρὸ νὰ συγκατεβῇ σὲ τέτοιες μικροδουλειές θὰ τοῦλεγε γιατί τὸ ξενικὸ οὐδέτερον ποὺ τελιώνει σὲ ὕψος ἢ ἀφῶνο (ἀπρόφερο ἀπὸ νεοελληνικὸ στόμα), γιὰ νάφομοιωθῇ, παίρνει πάντα τὸ ἀχαμνότερο φωνήεντο, τὸ ε, τὸ ο, ἀπὸ φυσικοὺς φωνολογικοὺς λόγους, καὶ ποτὲ τὸ α.

Μὰ θὰ μοῦ πῆτε, ὁ κ. Ξενόπουλος δὲ γράφει στὴς ἐφημερίδες νεοελληνικά. Τὰ θυμάται μονάχα σὰν κἀνῃ τὴν κυτουράδα νὰ γράψῃ καὶ φιλολογικὰ ἔργα. Ἀλλῶς θὰ θυμότανε πὺς ὁ λαὸς δὲν ἔχει μονάχα τὸ πρᾶμα συγγενικὸ στὸν ἦχο μὲ τὸ tram γιὰ νὰ συρῇ ἀπ' αὐτὸ, παρὰ ἔχει καὶ ποτάμι, καὶ καλάμι, καὶ θαλάμι, καὶ σουσάμι, καὶ σφεντάμι, καὶ ἀπὸ τὰ ξενικά τὰ κα-τράμι, τὰ κα-τράμα, ποὺ ἔχει μέσα του αὐτοῦσι τὸ τράμι καὶ τράμα. Τοῦτα ὅμως φαίνεται τὰ παραλείψῃ ἐπίτηδες ὁ Ξενοφάνης, γιὰ νὰ πείσῃ ὁ κ. Ξενόπουλος στὴ γλωσσολογικὴ πηγάδα. — Ἀχ, κύριε Ξενόπουλε, μὲ τὰ γλωσσολογικά σου! Οὔτε καλέμι οὐλεμᾶ, τὰ ντέρτια σου δὲ γράφει.

N. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΠΑΣ ΚΑΘΑΡΕΩΝ ΒΑΡΒΑΡΟΣ

Φίλε Νουμᾶ,

Ἀς μὴν πᾶνε χαμένα τὰ γλωσσικὰ μαργαριτάρια ποὺ σκορπᾶ ἡ καθαρεύουσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ Μοῦπες ἕνα στὰ χέρια καὶ σοῦ τὸ στέλνω. Ἐνας ἀνθρώπος τοῦ λαοῦ, γραμματισμένος, ἐρητόρεος ἐκάποια συνάθροιση κ' ἔλεγε:

«Προσέξτε, κύριοι, ἐδῶ χρειάζεται μυστικισμός καὶ ἀκριτομύθεια.»

Ἐχεμύθεια, ἀκριτομύθεια, ἕνα πρᾶμα γι' αὐτόν.

Κι' ἄλλο ἕνα, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸ Πρότυπο Δημοτικὸ Σχολεῖο ποὺ οὐνευόμαστε.

Τὸ ἀνίσταί μου εἶναι πολὺ ἐξυπνο παιδάκι, μὰ τί νὰ σοῦ κἀνῃ κι' αὐτὸ μέσα στὸ γλωσσικὸ πελάγωμα ὅπου τὸ σέρνουν τὰ βιβλία του καὶ τὰ πῶ ἀπλογοχημένα ἀκόμα.

Μοῦ διάβαζε προχτὲς ἕνα διήγημα τῆς Ἀρσινόης Παπαδοπούλου. Ἀπὸ τὰς ἀπεράντους φυταῖας τῆς οὐρζῆς... κτλ.

— Τί θὰ πῇ οὐρζῆς; τὸν ἐρωτῶ.

Ὁ μικρὸς σκέφθηκε λίγο, ἔπειτα μὲ χαρὰ, σὰ νὰ εἶχε κάνει καμιά μεγάλη ἀνακάλυψιν, μοῦ λέει:

— Ὁρζῆς θὰ πῇ εἰρίζοντες.

Τὸ παιδί εἶταν πολὺ ἐξυπνο. Βρῆκε πῶς πολλὴ ἀναλογία μεταξὺ οὐρζῆς καὶ εἰρίζοντες, παρὰ μὲ τὸ ρίζι.

Γράψε τα αὐτὰ γιὰ νὰ μὴν ξεχνιόυνται.

Μὲ φιλία
Αὐ. Θ.